

2021-09-28

Till

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.fs@regeringskansliet.se

Remiss av betänkandet God och nära vård - Rätt stöd till psykisk hälsa (SOU 2021:6), S2021/00866

Nationella Nätverket för Samordningsförbund (NNS) har blivit inbjudna att lämna synpunkter på betänkandet God och nära vård - Rätt stöd till psykisk hälsa (SOU 2021:6).

NNS ser positivt på att stödet och samordningen av insatser för att möta individer med psykisk ohälsa ökar. NNS ser också positivt på att uppdraget till primärvården förtydligas. NNS och samordningsförbunden i landet ser behovet av att ha en bättre helhetssyn när individer har behov av insatser från olika aktörer och ser därför positivt på att betänkandet har en omfattande beskrivning av behovet av bättre samordning, samverkan och samarbete.

Vi anser dock inte att betänkandet i tillräcklig grad beaktar den forskning och den erfarenhet som finns inom detta område. Vi vill därför betona vikten av att inte bara stärka uppdraget via lagstiftning utan också beakta vilka strukturella förutsättningar som krävs för att få en fungerande samordning, samverkan och samarbete. Dessa strukturella förutsättningar är bland annat: resurser, organisation, styrning, ledning och uppföljning samt legitimitet och hållbarhet.

Nedan lämnar NNS synpunkter på de förslag och bedömningar som berör samordningsförbunden.

5.1 Det ska synliggöras i lag att primärvården svarar för hälso- och sjukvård avseende både fysisk och psykisk ohälsa

NNS instämmer i utredarens förslag att det ska synliggöras i primärvårdens grunduppdrag att primärvården svarar för hälso- och sjukvård avseende både fysisk och psykisk ohälsa. 13 a kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (HSL) om primärvårdens grunduppdrag ska avseende första punkten formuleras så att inom ramen för verksamhet som utgör primärvård ska regioner och kommuner särskilt tillhandahålla de hälso- och sjukvårdstjänster som krävs för att tillgodose vanligt förekommande fysiska och psykiska vårdbehov.

5.2.1 Övergripande konsekvenser av förslaget

NNS delar utredarens bedömning att det av bestämmelsen i HSL om primärvårdens grunduppdrag uttryckligen ska framgå att med vanligt förekommande vårdbehov avses både

2021-09-28

fysiska och psykiska vårdbehov, adresserar den psykiska ohälsan i omställningen till en mer nära vård och i utvecklingen av primärvården som nav i hälso- och sjukvården. Det synliggör primärvårdens roll i omhändertagandet av den psykiska ohälsan, dels för huvudmännen i deras planering och organisering av primärvården, dels för patienter och närstående. Härigenom skapas bättre förutsättningar för ett jämlikt omhändertagande och därigenom på sikt en förbättrad psykisk hälsa.

6.2.1 Vägen in

NNS instämmer i utredarens utgångspunkt att det ska vara enkelt och begripligt för invånarna vart och hur man vänder sig om man behöver stöd med psykisk ohälsa.

NNS instämmer också i att primärvården bör rustas för att tillhandahålla en enkel och skyndsam väg in. Här behövs tydliga direktiv som i stora drag är gemensamma för hela landet.

NNS instämmer även i att vårdgarantin ska användas för bedömningar i tidigt skede samt säkerställa att ett genusperspektiv beaktas.

I sammanhanget understryker NNS vikten av rutinmässigt ställda frågor kring våldsutsatthet.

Vi understryker vikten av tidig samverkan av den typ som rehab-koordinatorerna erbjuder. Det kan gälla kontakter med exempelvis arbetsgivare, familj, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, försörjnings- och socialt stöd från kommun samt i vissa fall elevhälsan. Syftet är att förbygga långvarigt utanförskap.

Målsättning ska vara att så få som möjligt sjukskrivs mot kommunalt försörjningsstöd. Problemet gäller framför allt unga med psykisk ohälsa som ofta inte har SGI. Hos kommunerna/försörjningsstödet finns inte kompetensen eller uppdraget att bedöma de medicinska underlagen. Kommunerna kan inte heller erbjuda rehabiliteringsinsatser.

Här ser vi behovet av uppbyggt samverkan mellan kommun, region, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. För att säkerställa detta behövs en fast övergripande samverkansstruktur mellan myndigheterna.

6.2.2 Organisering

NNS instämmer i utredarens bedömning att primärvården går miste om dess styrka, att se hela människan, när man organiserat sig efter den specialiserade vårdens stuprörslagik.

NNS instämmer också i risken med att det blir otydligt vad man kan förvänta sig av primärvården när det gäller omhändertagande av psykisk ohälsa när insatserna saknar en tydlig, gemensam struktur och att strukturen bör utgå från primärvården, inte utifrån specialistvården.

Samordningsförbunden understryker, utifrån ett patientperspektiv, vikten av en väl fungerande samverkan mellan primärvården och psykiatrin.

2021-09-28

6.2.3 Samverkan och samarbete

NNS önskar komplettera utredarens bedömning med att samverkan bör utvecklas i ett bredare perspektiv. Tjänster och system kan med fördel utvecklas genom användarinvolvering (individ, familj och närstående) och nära dialog med ett bredare spektrum av instanser i samhället (myndigheter, arbetsgivare och civilsamhället). Strävan att fånga en större helhet och sätta behovet av en specifik tjänst i relation till individens hela sammanhang ökar chanserna till värdeskapande.

NNS vill föreslå utredaren att de strukturer som efterfrågas för samverkan mellan vård och civilsamhälle skulle kunna skapas inom ramen för *lagen om finansiell samordning (FINSAM)*, där Samordningsförbunden redan idag ger Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommun och region möjligheten att samordna och samverka lokalt, regional och nationellt.

NNS vill föreslå fortsatt utveckling av Valfärdsguiden (digitalt kluster av verktyg för att vägleda såväl individ som personal till välfärdstjänster, www.valfardsguiden.se) som svar på utredarens önskan om att regering och huvudmännen utformar tekniska lösningar för att samla och tillgängliggöra civila aktörers utbud.

NNS instämmer med utredaren om förslaget att utveckla mer samverkan mellan 1177 Vårdguiden och olika stöd- och hjälplinjer, avsedda att möta psykisk ohälsa.

Marie Svensson

Ordförande

Nationella Nätverket för Samordningsförbund